

ligger. Og det er ganske nødvendigt, at der træffes en Ordning; thi efterhaanden er Forholdet blevet det, at saa at sige ingen af Fæsterne kan faa deres Fæste fornyet, og man kan dog ikke være ligegyldig overfor det Forhold, at Snese af Mennesker er ganske prisgivne Vilkaarlighed og ikke har nogen som helst Mulighed for at kunne skaffe sig deres Ret overfor den Vilkaarlighed, Jordejeren kan øve overfor dem. Jeg har sammen med en anden Folketingsmand fremsat et Lovforslag om, at Forholdet ordnedes paa en bestemt Maade. Forslaget har været til Behandling i Folketinget men er ikke blevet endeligt vedtaget, blandt andet fordi man mente, at Forholdet retteligt burde ordnes sammen med de Fæsteforhold, der omhandles i det Lovforslag, vi har behandlet, og i det Lovforslag, vi nu behandler her. Jeg har saa meget mere Grund til at tro, at det er muligt at faa dette Fæstespørgsmaal løst gennem en Paragraf i det her foreliggende Forslag til Lov om Brug af Huse paa Landet, som der allerede for mange Aar tilbage i Folketinget er indbragt et privat Lovforslag, der tog Sigte paa at ordne et lignende Forhold. I Rigsdagssamlingen 1891—92 fremsattes her i Tinget et „Forslag til Lov om Forbedring af Fæste- og Lejehusmænds Kaar“ af en Række Folketingsmænd, deriblandt de ærede Medlemmer for Ringkøbing-Kredsen (J. C. Christensen), for Holstebro-Kredsen (Mølgaard-Nielsen), for Skern-Kredsen (Ovesen) og for Varde-Kredsen (S. Sørensen). Den første Paragrafs første Stykke i dette Lovforslag lød saaledes: „Naar en Fæste eller Lejehusmand paa Landet — herunder indbefattet Lejeren af en ubebygget Huslod, for saa vidt denne er særlig matrikuleret — i sin Besiddelsestid, enten ifølge kontraktmæssigt Paalæg af Ejeren eller uden saadant, har istandsat eller af nyt opført saadanne Bygninger paa Grunden eller Lodden, som ere nødvendige til dennes Drift eller til Husets Beboelse, bør der ved Fratrædelsen gives ham eller hans Arvinger Erstatning derfor af Jorddrotten, hvori dog Værdien af de Materialer, eller andre Tilskud, som Husbonden bevislig maatte have forstrakt ham med til dette Brug, bør komme til Afdrag“. Man vil deraf se, at der allerede for mange Aar siden her i Tinget er fremsat Forslag om i hvert Fald at yde Fæsterne Erstatning for de Bygninger, de har opført paa den lejede Jord. Allerede dette vilde jo være en ret betydelig Fordel for Fæsterne i Forhold til det, som nu er gældende Lov for dem. Men jeg tror, man maa gaa noget videre og ordne

deres Forhold paa en Maade, der ikke afviger meget fra den Maade, hvorpaa man nu søger Forholdet ordnet for de almindelige Brugere af Fæste- og Lejehuse paa Landet. Jeg haaber, det skal lykkes i det Udvalg, som faar Sagen til Behandling, at komme til Enighed om det specielle Fæsteforhold, jeg her har fremdraget, og i Haab om, at Enighed kan opnaas, anbefaler jeg Lovforslaget, som det her foreligger, til velvillig Behandling i det kommende Udvalg.

Wenzel Neergaard: Dette lille Lovforslag skal ikke give mig Anledning til mange eller vidtløftige Bemærkninger. Lovforslaget er enslydende med det i Fæstekommissionens Betænkning fremsatte Lovforslag om dette Emne og adskiller sig i saa Henseende fra det Lovforslag, vi før behandlede, hvor der ikke var blevet taget Hensyn til de forskellige Standpunkter indenfor Fæstekommissionen. Hvad selve Lovforslagets Indhold angaar, er det i Virkeligheden kun en Revision af Loven af 23. Maj 1902. Men der er dog enkelte Forandringer i det, som jeg skal opholde mig et Øjeblik ved. Saaledes er Bestemmelsen om, at der ved Erstatningens Beregning skal tages Hensyn til den Fordel, Brugeren siden Forbedringens Iværksættelse har høstet af denne, udeladt i dette Lovforslag, og ligeledes Bestemmelsen om, at Retten til Erstatning for større Forbedringer bortfalder efter 30 Aars Forløb, idet man har ræsonneret som saa, at naar denne Værdiforøgelse virkelig skønnes at være til Stede, naar Huset afleveres, tilkommer der ogsaa Brugeren en Godtgørelse derfor, uden Hensyn til om han selv har høstet Fordel af den i kortere eller længere Tid. Naar blot Forbedringen skønnes endnu at være til Stede, tilfalder der efter dette Lovforslag Brugeren en Erstatning. Mod disse to Forbedringer i Brugereens Stilling har jeg ikke noget væsentligt at indvende. Derimod forekommer det mig, at Bestemmelsen om, at Brugeren, som Betingelse for at kunne opnaa Erstatning, forinden Arbejdet paabegyndes skal have gjort Anmeldelse derom til Ejeren, og at Brugeren ved Brugsforholdets Ophør skal drage Omsorg for, at Ejendommen overleveres ved Synsforretning, er af en noget tvivlsom Beskaffenhed. Man vilde kunne tænke sig, at Lejeren af et Hus fandt paa at forandre det f. Eks. til en Slags Villa eller Badehotel eller lignende, altsaa at foretage Forandringer, som laa udenfor det egentlige Husmandsbrug, og at saadanne Forandringer, naar de var udførte, viste sig ikke at kunne betale sig for ved-